

สรุปรายงาน
การประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔
(4th Regional Dialogue on Combating Trafficking of Wild Fauna and Flora)
ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐
โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร

บทนำ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะหน่วยงานหลักซึ่งรับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายของประเทศไทย ได้จัดการประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔ (4th Regional Dialogue on Combating Trafficking of Wild Fauna and Flora) ระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐ ณ โรงแรมมิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร

การประชุมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์ประการสำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนความร่วมมือที่เข้มแข็ง ตลอดจนการสร้างเครือข่ายผ่านการสานเสวนาและการระดมสมองเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายในภูมิภาคอาเซียน กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย (๑) ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐซึ่งรับผิดชอบการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย จากประเทศในภูมิภาคอาเซียน (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) และประเทศจีน (๒) ผู้แทนจากองค์การระหว่างประเทศ (international organizations : IOs) และองค์กรเอกชน (non - governmental organizations : NGOs) อาทิ สำนักงานเลขาธิการอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) องค์กรเพื่อการพัฒนา ระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) และ (๓) ผู้แทนจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้รับเชิญในฐานะผู้สังเกตการณ์

การประชุมนี้สืบเนื่องจากการประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันการลักลอบตัดและค้าไม้พะยูนที่ผิดกฎหมาย ซึ่งดำเนินการด้วยความสำเร็จมาแล้ว ๓ ครั้ง โดยมีกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นเจ้าภาพหลัก สำหรับการประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔ จัดรูปแบบการประชุมเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ (๑) การประชุมเต็มคณะ (plenary) และ (๒) การประชุมกลุ่มย่อยแยกตามชนิดพันธุ์สัตว์และพันธุ์พืช (species - based group discussions) ที่เป็นประเด็นปัญหาในภูมิภาค รวม ๔ กลุ่ม คือ (๑) ตั๊กแตน/ลิ้น (Pangolin) (๒) งาช้าง/นอแรด (Ivory and Rhino horn) (๓) เสือโคร่ง (Tiger) และ (๔) ไม้พะยูน (Rosewood) นอกจากนี้ ยังเปิดโอกาสให้มีช่วงเวลาสำหรับการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรเอกชน (NGOs) กับหน่วยงานของรัฐ เพื่อยกระดับการแก้ไขปัญหาการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะหน่วยงานของรัฐ เล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายนิติบัญญัติ ในฐานะผู้แทนของประชาชนและผู้ออกกฎหมาย เพื่อเป็นฐานสำหรับการกำหนดกรอบกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติ จึงได้เชิญผู้แทนจากคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เข้าร่วมการประชุมในครั้งนี้ด้วย ซึ่งพลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการฯ และพลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการฯ ตอบรับเข้าร่วมการประชุม

อนึ่ง คณะกรรมการฯ ได้รับการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจในระหว่างการประชุมจากข้าราชการสังกัดสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๒ คน ได้แก่ (๑) นายธนูคม บำรุงผล ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ และ (๒) นายจุลทรรศน์ ไสกระจำง นักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

บรรยากาศการถ่ายภาพผู้เข้าร่วมการประชุม

จากชาย พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข และพลเอก พนา ถนอมสิงห์

สรุปรายงานการประชุม

☒ วันพุธที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๖๐

พิธีเปิดการประชุม

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมในพิธีเปิดการประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔ ซึ่งนายธัญญา เนติธรรมกุล อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เป็นผู้กล่าวต้อนรับ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จในการจัดการประชุมระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันการลักลอบตัดและค้าไม้พะยุงที่ผิดกฎหมาย และได้ดำเนินการมาแล้ว ๓ ครั้ง ภายในระยะเวลา ๒ ปี แม้ว่ากรณีของการลักลอบนำเข้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายมีจำนวนที่ลดลง อย่างไรก็ตาม อุปสงค์ของตลาดสำหรับความต้องการสินค้าประเภทนี้ยังคงมีระดับที่สูงอยู่ การประชุมครั้งนี้ จึงได้มุ่งเน้นที่จะเสริมสร้างและสนับสนุนความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศจีน โดยเฉพาะการระดมสมองเพื่อแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย โดยให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับตัวนิ่ม/ลิ่น งาช้าง/นอแรด เสือโคร่ง และไม้พะยุง

อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ขณะกล่าวต้อนรับในพิธีเปิดการประชุม

จากนั้น ดร. สก็อต เพอร์กิน (Dr. Scott Perkin) หัวหน้ากลุ่มทรัพยากรธรรมชาติ สหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources : IUCN) ได้ร่วมกล่าวเปิดการประชุม โดยเห็นว่า IUCN ถือเป็นหนึ่งในองค์กรที่ริเริ่มการจัดกิจกรรมตั้งแต่ครั้งปฐมฤกษ์เป็นต้นมา โครงการของ IUCN เจาะกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับชาติ สำหรับในภูมิภาคเอเชีย IUCN มีสำนักงานใน ๑๓ ประเทศ และมีสมาชิก ๒๗๘ คน ซึ่ง IUCN จะได้สนับสนุนและอุปถัมภ์ความร่วมมือไร้พรมแดนต่อไป ทั้งนี้ IUCN ไม่ได้ดำเนินการเฉพาะกรณีการลักลอบนำเข้าสู่สัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย แต่รวมถึงการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ การวิจัยร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพด้วย

นางสาวซินเธีย กิลล์ (Ms. Cynthia Gill) ผู้อำนวยการด้านความหลากหลายทางชีวภาพ องค์การเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (USAID) เป็นผู้ร่วมกล่าวเปิดการประชุมในลำดับถัดมา โดยเน้นย้ำว่าสหรัฐอเมริกาเป็นหนึ่งในประเทศผู้นำเข้าสู่สัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา จึงออกกฎหมายเพื่อปราบปรามและแก้ไขปัญหาสำหรับประเทศไทย ซึ่งอยู่ในข่ายประเทศทางผ่าน ได้แสดงความเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายเช่นกัน อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้การจัดการปัญหามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เมื่อได้เวลาอันสมควรแล้ว พลเอก สุรศักดิ์ กาญจนรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในฐานะประธานในพิธีขึ้นกล่าวเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประชุม เพื่อเป็นฐานของภูมิภาคอาเซียนในการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย พร้อมทั้งเป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล ได้แก่ แนวปฏิบัติที่ดี และความท้าทายต่าง ๆ ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะต่อกรณีของตัวนิ่ม/ลิ่น งาช้าง/นอแรด เสือโคร่ง และไม้พะยูน ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้มีความพยายามและสร้างแนวปฏิบัติในระดับชาติเพื่อจัดการกับปัญหานี้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการของประเทศไทยเพียงประเทศเดียวไม่เพียงพอต่อการขจัดปัญหา เนื่องจากการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายยังคงปรากฏทั้งในระดับภูมิภาคและในระดับสากล การแก้ไขปัญหาจึงควรดำเนินการทั้งระบบห่วงโซ่อุปทาน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ขณะกล่าวเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข (ขวา) และพลเอก พนา ถนอมสิงห์ (ซ้าย)
ขณะรับฟังคำกล่าวในพิธีเปิดการประชุม

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข (ขวาสุด) ถ่ายภาพร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหัวหน้าคณะผู้แทน

จากนั้น ที่ประชุมรับฟังคำกล่าวผ่านการฉายวิดีโอทัศน์ของ นายจอห์น อี. สแกนลอน (Mr. John E. Scanlon) เลขาธิการ CITES โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นมูลเหตุของการกระทำความผิดเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า โดยเฉพาะพันธุ์สัตว์และพืชที่มีความสำคัญและทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์ การกระทำความผิดดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทาง ทั้งนี้ CITES มีส่วนต่อการกำหนดกรอบกฎหมายเพื่อควบคุมการค้าสัตว์ป่าและพืชป่า ซึ่งในการประชุมรัฐภาคีอนุสัญญา CITES ครั้งที่ ๑๗ เมื่อปี ๒๕๕๙ ณ เมืองโจฮันเนสเบิร์ก สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ รัฐภาคีรับรองเอกสารสำคัญต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมติและข้อตัดสินใจในด้านการต่อต้านการคอร์รัปชันและการกระทำความผิดทางไซเบอร์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่า ตลอดจนรายงานประจำปีเกี่ยวกับสถานการณ์การลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย การเสริมสร้างมาตรการบังคับใช้กฎหมายระดับชาติและระดับภูมิภาค การขยายการมีส่วนร่วมในระดับชุมชน และการสร้างยุทธศาสตร์เพื่อลดอุปสงค์

นายอิศรา สุนทรวัฒน์ เลขาธิการสมัชชารัฐสภาอาเซียน (ASEAN Inter – Parliamentary Assembly : AIPA) กล่าวถึงบทบาทของ AIPA ในฐานะเป็นกลไกขับเคลื่อนให้อาเซียนก้าวไปข้างหน้า เนื่องจากอาเซียนถือเป็นผู้กำหนดนโยบาย แต่ AIPA ถือเป็นผู้ออกกฎหมายและปรับกฎหมายให้สอดคล้องกัน ขณะนี้ประเด็นปัญหามีจำนวนมาก ซึ่งในฐานะผู้ออกกฎหมายจำเป็นต้องเลือกประเด็นปัญหาที่สำคัญ โดยพบว่าปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายมีความสำคัญในระดับรองลงมา สาเหตุประการสำคัญคือประชาชนขาดความเข้าใจและความตระหนักรู้ ดังนั้น คำถามจึงอยู่ที่การแสวงหาหนทางเพื่อแสดงข้อมูลการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมายให้ประชาชนรับทราบ ซึ่งจะช่วยให้ทุกฝ่ายเห็นถึงความจำเป็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหา

ท้ายสุด นายปิ่นสักก์ สุรัสวดี รองอธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ในฐานะผู้แทนประเทศผู้ว่าการประชุมคณะทำงานอาเซียนว่าด้วย CITES และการบังคับใช้กฎหมายสัตว์ป่าและพืชป่า (ASEAN Working Group on CITES and Wildlife Enforcement : AWG CITES and WE) กล่าวถึงความร่วมมือของอาเซียนเกี่ยวกับแผนปฏิบัติการว่าด้วยสัตว์ป่าและพืชป่าฉบับใหม่ ซึ่งมีผลบังคับใช้ถึงปี ๒๕๖๓ จะส่งเสริมยุทธศาสตร์ในการปฏิบัติตาม CITES และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่า ตลอดจนเสริมสร้างกลไกระดับภูมิภาคและเครือข่าย เพื่อไปสู่การจัดการการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ยั่งยืน

นายอิศรา สุนทรวัฒน์ (ซ้าย) และนายปิ่นสักก์ สุรัสวดี (ขวา) ขณะกล่าวในพิธีเปิดการประชุม

รายงานประเทศ (Country Report)

พลโท ชัยยุทธ พร้อมสุข ประธานคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมด้วยพลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการประชุมในช่วง “รายงานประเทศ” ซึ่งเป็นเวทีสำหรับผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐ ในฐานะผู้ปฏิบัติและผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่า ได้ชี้แจงสถานการณ์ในประเทศของตนเกี่ยวกับการจัดการสัตว์ป่าและพืชป่า พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตน ในส่วนของประเทศไทย ผู้แทนจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช นำเสนอประเด็นความท้าทายเกี่ยวกับการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่า ซึ่งพบว่าการค้าไม้พะยุงที่ผิดกฎหมายส่งผลต่อสภาพรวมปริมาณทรัพยากรธรรมชาติในประเทศ โดยประเทศไทยมีความประสงค์ขอรับการสนับสนุนในด้าน (๑) การพัฒนาศักยภาพ โดยเฉพาะการตรวจสอบพันธุ์กรรมและความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการลักลอบนำเข้าสัตว์ป่าและพืชป่า และ (๒) ความร่วมมือในภูมิภาค สำหรับการจับกุมดำเนินคดี และการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทั้งนี้ ประเทศไทยยินดีให้ความรู้และความเชี่ยวชาญในด้านการแก้ไขปัญหาในระดับประเทศ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการแห่งชาติ (National Ivory Action Plan) ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของประเทศไทย มีผลบังคับใช้กับ ๑๘ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และระบบการติดตามการค้าไม้พะยุงผิดกฎหมาย ที่เรียกว่า “Network – Centric Anti – Poaching system (NCAPS)”

สำหรับรายงานประเทศของประเทศต่าง ๆ ซึ่งนำเสนอต่อที่ประชุมมีสาระสำคัญ ดังนี้

บรูไน : นำเสนอความท้าทายที่เผชิญอยู่ เกี่ยวกับกลไกการติดตามสัตว์ป่าและพืชป่าที่ยังต้องพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงประเด็นด้านการขาดแคลนทรัพยากรบุคคลและเครื่องมือที่จำเป็นต่อการจัดการปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ บรูไนประสบความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการสืบสวน ข้าราชการ และการควบคุม ทั้งทางบกและทางน้ำ

กัมพูชา : นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีโดยเฉพาะการออกกฎหมายป่าไม้ ซึ่งบังคับใช้ตั้งแต่ปี ๒๕๔๕ ห้ามล่า ฆ่า ค้า หรือส่งออกพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ และกำหนดบทลงโทษอย่างเข้มงวด ทั้งการจำคุก และการริบทรัพย์สิน เป็นต้น ความท้าทายประการสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ การตรวจสอบพันธุ์กรรม และกฎหมายในระดับกระทรวงบางฉบับยังคงไม่ได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

จีน : นำเสนอแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการจัดหมวดหมู่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่าหลายฉบับ ตลอดจนการจัดตั้งกลุ่มของหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่า นอกจากนี้ ได้สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชน และการพัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งช่วยให้การแก้ไขปัญหาครอบคลุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ความท้าทายประการสำคัญในปัจจุบัน ได้แก่ การตรวจสอบพันธุ์กรรม และการเข้าถึงอาชญากรรมจากสินค้าบรรทุกที่มีแหล่งกำเนิดจากภูเขา

อินโดนีเซีย : นำเสนอความท้าทายในเชิงภูมิศาสตร์และที่ตั้งของประเทศซึ่งมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ จึงมีความเสี่ยงต่อการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ทั้งยังประสบปัญหาการตรวจสอบพันธุ์กรรม โดยมีแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการปราบปราม ตลอดจนการขยายพันธุ์สัตว์ป่า เช่น แรด และเสือโคร่งในเกาะสุมาตรา

ลาว : นำเสนอโดยระบุว่าสัตว์ป่าและพืชป่าเป็นทรัพย์สินสมบัติของชาติ แต่ขณะนี้หน่วยงานของรัฐประสบกับความท้าทายเกี่ยวกับอัตรากำลังบุคลากรและทรัพยากรภาครัฐที่ไม่เพียงพอ ทักษะทางภาษาอังกฤษเมื่อต้องสื่อสารระหว่างภาคี CITES ตลอดจนการขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ ลาวพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ให้ไว้แก่ CITES โดยเฉพาะการหยุดค้างาช้าง และการปิดฟาร์มเลี้ยงเสือโคร่ง ปัจจุบัน ลาวประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบรายงานข้อมูลและติดตามคดีความเกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า และการบังคับใช้แผนปฏิบัติการงาช้าง

มาเลเซีย : นำเสนอความท้าทายที่เผชิญอยู่ เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ทั้งนี้ มาเลเซียสามารถแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีด้านการวิจัยภายในห้องปฏิบัติการ อนึ่ง มาเลเซียประสบความสำเร็จในระดับระหว่างประเทศ โดยยึดของกลางเป็นท่อนไม้พะยูน น้ำหนักกว่า ๕ ตัน ได้ที่บริเวณชายแดนมาเลเซีย – ไทย และมีพิธีส่งท่อนไม้พะยูนกลับประเทศไทย เมื่อปี ๒๕๕๙ ณ อำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

เมียนมา : นำเสนอความสำเร็จในการยึดของกลางเป็นท่อนไม้พะยูน เสือโคร่ง งาช้าง เต่า งู และตัวนิ่ม/ลิ้น และการจัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจว่าด้วยการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่าแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสัตว์ป่าและพืชปายังเป็นสินค้าที่อยู่ในความต้องการของตลาด จึงพบว่ามีการกระทำความผิดโดยลักลอบขนส่งสัตว์ป่าและพืชป่าผ่านเส้นทางเข้า – ออกบริเวณชายแดนของเมียนมาที่ติดต่อกับจีน ไทย บังกลาเทศ มาเลเซีย และสิงคโปร์ เมื่อผนวกกับปัญหาด้านความมั่นคงบริเวณชายแดนของเมียนมา ส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่าขาดประสิทธิภาพอย่างมาก

ฟิลิปปินส์ : นำเสนอความท้าทายที่เผชิญอยู่ เกี่ยวกับการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าผ่านการซื้อขายในตลาดออนไลน์ และการขาดความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยข่าวกรองของประเทศต่าง ๆ เป็นต้น สิ่งที่ฟิลิปปินส์สามารถแลกเปลี่ยน ได้แก่ ข้อมูลการกระทำความผิด แนวปฏิบัติที่ดี และความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยต้องการการสนับสนุนด้านความเชี่ยวชาญทางไซเบอร์ การติดตามและความร่วมมือเพื่อป้องกันการลักลอบขนส่งสัตว์ป่าและพืชป่าบริเวณชายแดน และการฝึกอบรม/พัฒนาศักยภาพให้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ฟิลิปปินส์ประสบความสำเร็จในการยึดของกลางเป็นสัตว์เลื้อยคลานซึ่งมีสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศปลายทาง และเต่าจำนวน ๔,๔๐๒ ตัว ซึ่งคาดว่าผู้อยู่เบื้องหลังเป็นกลุ่มบุคคลสัญชาติจีน

เวียดนาม : นำเสนอความท้าทายที่เผชิญอยู่ โดยเฉพาะประเด็นการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย โยงใยกับเครือข่ายระดับสากล การใช้ช่องทางสื่อสารรูปแบบใหม่เพื่อการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย และการสร้างความตระหนักรู้ของประชาชน ทั้งนี้ เวียดนามขอรับการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนเทคโนโลยีการติดตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า

บรรยากาศระหว่างการประชุมในช่วง “รายงานประเทศ”

การอภิปรายกลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า (Species – Based Group Discussion)

จากนั้น ที่ประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔ ได้แบ่งกลุ่มสำหรับ “การอภิปรายกลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า” ออกเป็น ๔ กลุ่ม คือ (๑) ตั๊กแตน/ลิ้น (๒) งาช้าง/นอแรด (๓) เสือโคร่ง และ (๔) ไม้พะยุง ทั้งนี้ ได้จำแนกผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาความเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ ออกเป็น ๔ ประเภท คือ (๑) การบังคับใช้กฎหมาย (๒) การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย (ผู้แทนของรัฐสภาเข้าเกณฑ์สาขาความเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบประเภทนี้) (๓) การลดอุปสงค์ และ (๔) การสื่อสารกับสาธารณะ และให้เว็บบอร์ดผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาความเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ เพื่ออภิปรายกลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าเป็นรอบ รอบละ ๓๐ นาที ให้ครบทุกกลุ่มย่อยฯ ดังนี้

รอบที่หนึ่ง

กลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า	ผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาความเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ
กลุ่ม ๑ : ตั๊กแตน/ลิ้น	การบังคับใช้กฎหมาย
กลุ่ม ๒ : งาช้าง/นอแรด	การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย (ผู้แทนของรัฐสภา)
กลุ่ม ๓ : เสือโคร่ง	การลดอุปสงค์
กลุ่ม ๔ : ไม้พะยุง	การสื่อสารกับสาธารณะ

ในกลุ่มนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมอภิปรายร่วมกันโดยมีข้อสรุปว่า การปฏิรูปนโยบายและกฎหมายเพื่อป้องกันการลักลอบค้าช้าง/นอแรด กระทำได้โดย (๑) การให้ทุกประเทศปรับกฎหมายให้สอดคล้องกัน เพื่อจัดช่องโหว่ระหว่างประเทศด้านกฎหมาย อาทิ การมีกฎหมายว่าด้วย “การส่งมอบภายใต้การควบคุม” (controlled delivery) เพื่อรองรับการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย (๒) การบูรณาการการทำงานโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดร่วมกันทำงาน และ (๓) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างรัฐในภูมิภาค โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนข้อมูล/ข่าวกรอง

รอบที่สอง

กลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า	ผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ
กลุ่ม ๑ : ตัวนิ่ม/ลีน	การสื่อสารกับสาธารณะ
กลุ่ม ๒ : งาช้าง/นอแรด	การบังคับใช้กฎหมาย
กลุ่ม ๓ : เสือโคร่ง	การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย (ผู้แทนของรัฐสภา)
กลุ่ม ๔ : ไม้พะยุง	การลดอุปสงค์

ในกลุ่มนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมอภิปรายร่วมกันโดยมีข้อสรุปว่า การปฏิรูปนโยบายและกฎหมายเพื่อป้องกันการลักลอบค้าเสือโคร่ง กระทำได้โดย (๑) การรณรงค์เพื่อลดอุปสงค์ (๒) การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อรักษาพันธุ์เสือโคร่งโดยรัฐ และ (๓) การอนุรักษ์เสือโคร่งโดยคำนึงถึงความสมดุลของถิ่นที่อยู่อาศัย ทั้งของเสือโคร่งและมนุษย์

รอบที่สาม

กลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า	ผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ
กลุ่ม ๑ : ตัวนิ่ม/ลีน	การลดอุปสงค์
กลุ่ม ๒ : งาช้าง/นอแรด	การสื่อสารกับสาธารณะ
กลุ่ม ๓ : เสือโคร่ง	การบังคับใช้กฎหมาย
กลุ่ม ๔ : ไม้พะยุง	การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย (ผู้แทนของรัฐสภา)

ในกลุ่มนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมอภิปรายร่วมกันโดยมีข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาการลักลอบค้าไม้พะยุง ดังนี้ (๑) ปัจจุบันไม้พะยุงที่มีคุณภาพสูงเหลืออยู่น้อยในประเทศไทย การกระทำผิดเกี่ยวกับไม้พะยุงจึงเป็นการขนย้ายเพื่อผ่านประเทศไทยไปยังประเทศอื่นมากกว่า (๒) กฎหมายและการบังคับใช้ไม่สามารถแยกแยะประเภทของไม้ จึงไม่สามารถจำแนกได้ว่าไม้ที่ตัดเป็นพันธุ์พืชป่าชนิดใด และ (๓) ประเทศซึ่งภูมิประเทศเป็นเกาะ เช่น อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ มีโอกาสเป็นแหล่งของการลักลอบขนย้ายไม้พะยุงทางเรือ

รอบที่สี่

กลุ่มย่อยตามพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่า	ผู้เข้าร่วมการประชุมตามสาขาเชี่ยวชาญ/ความรับผิดชอบ
กลุ่ม ๑ : ตัวนิ่ม/ลีน	การปฏิรูปนโยบายและกฎหมาย (ผู้แทนของรัฐสภา)
กลุ่ม ๒ : งาช้าง/นอแรด	การลดอุปสงค์
กลุ่ม ๓ : เสือโคร่ง	การสื่อสารกับสาธารณะ
กลุ่ม ๔ : ไม้พะยุง	การบังคับใช้กฎหมาย

ในกลุ่มนี้ ผู้เข้าร่วมการประชุมอภิปรายร่วมกันโดยมีข้อสรุปว่า การปฏิรูปนโยบายและกฎหมายเพื่อป้องกันการลักลอบค้าตัวนิ่ม/ลีน ซึ่งมีจำนวนประชากรลดลงอย่างมากในช่วง ๕ ปีที่ผ่านมา สามารถกระทำด้วยการรณรงค์ให้ผู้บริโภคปรับทัศนคติการบริโภค โดยไม่ควรลบหลู่ดูหมิ่นความเชื่อทางด้านวัฒนธรรมของผู้บริโภคบางกลุ่ม แต่ควรพิสูจน์ด้วยข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ซึ่งพิสูจน์แล้วว่าเกิดของตัวนิ่ม/ลีนไม่มีประโยชน์ทางโภชนาการและไม่มีสรรพคุณในการรักษาโรคตามความเชื่อของบางวัฒนธรรม ทั้งนี้ การบัญญัติให้มีบทลงโทษทางกฎหมายต่อผู้บริโภคในกรณีของตัวนิ่ม/ลีนอาจไม่สามารถกระทำได้ในทางปฏิบัติและอาจได้รับการต่อต้านจากประชาชน

บรรยากาศระหว่างการประชุมในช่วง
“การอภิปรายกลุ่มย่อยตามพันธกิจสัตว์ป่าและพืชป่า”

☒ วันพฤหัสบดีที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๐

การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรเอกชน (NGOs) กับหน่วยงานของรัฐ (Market place)

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการประชุมในช่วง “การสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรเอกชน (NGOs) กับหน่วยงานของรัฐ” โดยมีองค์กรเอกชน (NGOs) ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์รวม ๙ กลุ่มย่อย ผู้เข้าร่วมการประชุมสามารถเลือกรับฟังการนำเสนอภารกิจและนวัตกรรมการจัดการปัญหาหลักของสัตว์ป่าและพืชป่าขององค์กรเอกชน (NGOs) ได้สามรอบ (กลุ่ม) รอบละ ๒๕ นาที

ในการนี้ พลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมรับฟังการนำเสนอภารกิจขององค์กรเอกชน (NGOs) ตามลำดับ ดังนี้ ๑. กลุ่มที่ ๘ “WildAid” ๒. กลุ่มที่ ๔ “USAID” และ ๓. กลุ่มที่ ๑ “มูลนิธิคืนช้างสู่ธรรมชาติ”

๑. กลุ่มที่ ๘ “WildAid”

WildAid เป็นองค์กรเอกชน (NGOs) ที่มุ่งหมายจะรณรงค์ต่อต้านการลักลอบค้าสัตว์ป่าที่ผิดกฎหมาย ขณะนี้ ในระดับโลก WildAid ได้จัดกิจกรรมรณรงค์การหยุดค้าขายงาช้าง โดยขอความร่วมมือจากบุคคลสำคัญระดับโลก อาทิ เจ้าชายวิลเลียม (Prince William) ดยุกแห่งเคมบริดจ์ นายเดวิด เบ็คแฮม (Mr. David Beckham) อดีตนักฟุตบอลทีมชาติอังกฤษและสโมสรเรอัล มาดริด และนายแจ็กกี้ ชาน (Mr. Jackie Chan) นักแสดงฮอลลีวูด ทั้งนี้ ในส่วนของ WildAid ประเทศไทย ได้จัดกิจกรรมรณรงค์ให้นักแสดงชาวไทย นักการเมืองชาวไทย รวมถึงนักฟุตบอลทีมชาติไทย ลงรูป “Ivory Free” จำนวน ๑ รูป แสดงรูปครึ่งหนึ่งเป็นใบหน้าของช้าง อีกครึ่งหนึ่งเป็นใบหน้าของผู้ร่วมกิจกรรม ซึ่งบุคคลทั่วไปสามารถร่วมกิจกรรมได้ที่ www.ivoryfreethai.org

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ (กลาง) ขณะรับฟังการบรรยายโดย
เจ้าหน้าที่ของ WildAid

๒. กลุ่มที่ ๔ “USAID”

USAID ก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๐๔ ในสมัยของนายจอห์น เอฟ. เคนเนดี (Mr. John F. Kennedy) ประธานาธิบดี ลำดับที่ ๓๕ ของสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาประเทศ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นระหว่างประเทศที่สำคัญ หนึ่งในนั้นคือสิ่งแวดล้อม สัตว์ป่าและพืชป่า พร้อมนี้ ในฐานะพันธมิตรของอาเซียน USAID จึงได้จัดกิจกรรมในภูมิภาคนี้เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย มุ่งเน้นการลดอุปสงค์ และเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น

อนึ่ง การบรรยายในช่วงนี้ ได้รับการสนับสนุนจากนางสาวแซลลี่ หยาง (Ms. Sallie Yang) เจ้าหน้าที่อาวุโสของมูลนิธิ Freeland ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์กรเอกชน (NGOs) พันธมิตรของ USAID มาให้ความรู้ในเรื่องการปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกัน โดยเฉพาะคู่มือเปรียบเทียบกฎหมายในภูมิภาคอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าและพืชป่า ซึ่งมูลนิธิ Freeland ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว ทั้งนี้ ผู้แทนจากหน่วยงานของรัฐจากประเทศในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ลาว ฟิลิปปินส์ และบรูไน แสดงความสนใจเนื้อหาในคู่มือเล่มนี้เป็นอย่างมาก

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ (กลาง) ขณะรับฟังการบรรยายโดย
เจ้าหน้าที่อาวุโสของมูลนิธิ Freeland

๓. กลุ่มที่ ๑ “มูลนิธิคืนช้างสู่ธรรมชาติ”

มูลนิธิคืนช้างสู่ธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือช้างเร่ร่อนเพื่อปล่อยคืนสู่ป่าธรรมชาติ ตามพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ ๙ ปัจจุบัน พบว่า ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับช้างมีจำกัดและยังไม่ถูกต้องนัก ประชาชนส่วนใหญ่เข้าใจว่าช้างทำลายป่า แท้จริงแล้วช้างมีความสำคัญต่อระบบนิเวศ ในฐานะผู้ดูแลและสร้างป่า มูลของช้างเปรียบเสมือนปุ๋ยชั้นดีช่วยในการเจริญเติบโตของพันธุ์พืช สำหรับภารกิจที่สำคัญของมูลนิธิฯ ได้แก่ การจัดการพันธุ์ช้างอย่างยั่งยืน การติดตามการเจริญเติบโตของช้าง การตรวจสอบพันธุ์กรรมของช้าง การสร้างรั้วไฟฟ้าป้องกันช้างป่า และการวิจัยพฤติกรรมของช้าง เป็นต้น

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ (ที่สามจากซ้าย) ถ่ายภาพร่วมกับ นายศิวัชพร ทรรทรานนท์ เลขาธิการมูลนิธิคืนช้างสู่ธรรมชาติ (ชาวสุค) และเจ้าหน้าที่ที่สนับสนุนการปฏิบัติงาน

การอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่กำหนด (Advisory Group Discussion for Collaboration)

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมการประชุมในช่วง “การอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่กำหนด” โดยแบ่งกลุ่มย่อยเป็น ๔ กลุ่ม หัวข้อที่ผู้จัดการประชุมเตรียมไว้ ๔ หัวข้อ ดังนี้ ๑. การจัดการฐานข้อมูลการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าในภูมิภาคอาเซียน ๒. การรณรงค์เกี่ยวกับสัตว์ป่าและพืชป่า ๓. ความร่วมมือในด้านสัตว์ป่าและพืชป่ากับหน่วยงานอื่นนอกภูมิภาคอาเซียน และ ๔. การแลกเปลี่ยนข้อมูลสัตว์ป่าและพืชป่าแบบเครือข่ายระหว่างเพื่อนร่วมอาชีพ (peer-to-peer)

ในการนี้ พลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมรับกิจกรรมของกลุ่มที่ ๑. การจัดการฐานข้อมูลการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าในภูมิภาคอาเซียน ผู้ร่วมอภิปรายในกลุ่มย่อยนี้มีความเห็นร่วมกันว่า การจัดการฐานข้อมูลควรเริ่มต้นจากการจัดหมวดหมู่ของฐานข้อมูล เช่น กฎหมายและการบังคับใช้ แนวปฏิบัติที่ดี คดีความและการตัดสินของศาล ข้อมูลที่อยู่สำหรับการติดต่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการตรวจสอบพันธุ์กรรมสัตว์ป่าและพืชป่า เป็นต้น โดยมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ดูแลระบบฐานข้อมูล นอกจากนี้ ควรจัดระดับชั้นความลับของข้อมูลที่มีความอ่อนไหวและเป็นดาบสองคม ซึ่งหากเผยแพร่สู่สาธารณะอาจเป็นมูลเหตุนำไปสู่การกระทำความผิดได้

บรรยากาศระหว่างการประชุมในช่วง
“การอภิปรายกลุ่มย่อยตามหัวข้อที่กำหนด”

พิธีปิดการประชุม

พลเอก พนา ถนอมสิงห์ นักวิชาการประจำคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมในพิธีปิดการประชุมเสวนาระดับภูมิภาคว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าที่ผิดกฎหมาย ครั้งที่ ๔ โดยมี ดร. วิจารย์ สิมาฉายา ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้กล่าวปิดการประชุม สารสำคัญเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการประชุมที่ผู้เข้าร่วมการประชุมได้รับความรู้และความเข้าใจยิ่งขึ้น ในเรื่องความรับผิดชอบเพื่อให้พันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าดำรงอยู่ต่อไป ตลอดจนความท้าทายของปัญหาการค้าสัตว์ป่าและพันธุ์ป่าที่ผิดกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อุปสงค์จากตลาดออนไลน์ และได้ร่วมกันแสวงหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวผ่านการอภิปรายและระดมสมอง จนพบว่าประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศจีน ควรกำหนดนโยบายและปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้การบังคับใช้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งรวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนตระหนักรู้ถึงประเด็นปัญหา และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาคอาเซียนและประเทศจีน ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการของคณะทำงานอาเซียนว่าด้วย CITES และการบังคับใช้กฎหมายสัตว์ป่าและพืชป่า (AWG CITES and WE) ดำเนินไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กลาง)
ขณะกล่าวปิดการประชุม

จัดทำโดย

นายจุลทรรศน์ ไสกระจ่าง

นักวิทยาศาสตร์ชำนาญการ

กลุ่มงานสหภาพรัฐสภา

สำนักองค์การรัฐสภาระหว่างประเทศ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จุลทรรศน์/สรุปรายงาน 4th Regional Dialogue 15 ก.ย. 60 20 ก.ย. 60 เพิ่ม species-based